

Vedlegg 1

Høringsinnspill, forskrifter knyttet til tilskuddsordninger under naturforvaltningsområdet

Forskrift om tilskudd til tiltak for truede arter

Forskrift om tilskudd til tiltak for truede naturtyper

Miljødirektoratet har kommentarer til *Forskrift om tilskudd til tiltak for truede arter* og *Forskrift om tilskudd til tiltak for truede naturtyper* som er felles for disse to forskriftene. Merknader som gjelder den enkelte forskrift følger etter fellesmerknadene.

Kommentarer som gjelder begge forskriftene

Generelt

Miljødirektoratet er positiv til at tilskuddsordningen for prioriterte arter (PA) og utvalgte naturtyper (UN) foreslås utvidet til å gjelde truede plante- og dyrearter og truede naturtyper. Dette gir større mulighet for å ta særlige hensyn gjennom skjøtsel/andre tiltak til arter og naturtyper som av ulike grunner ikke blir prioritert art/utvalgt naturtype.

Dagens tilskuddsordning for PA og UN har de siste to årene fått inn flere kvalifiserte søknader enn det er midler til å imøtekomme. For 2014 var det 22 søkbare arter og åtte naturtyper, og bevilgningen til tilskuddsordningen var ca 28 millioner kroner. Utvidelsen av tilskuddsordningen jf. høringsforslaget vil medføre at antallet arter og naturtyper som kan utløse tilskudd vil øke fra 22 til 1761 arter (jf. Norsk rødliste for arter), og fra 5 til 40 naturtyper (jf. Norsk rødliste for naturtyper). Miljødirektoratet mener det kan forventes at en utvidelse av tilskuddsordningen for PA/UN vil medføre økt arbeidsbelastning hos nasjonal og regional forvaltning.

Kunnskapsgrunlaget for de artene og naturtypene som er søkbare etter gjeldende tilskuddsordning, er godt, bl.a. fordi det er utarbeidet handlingsplaner eller faggrunnlag for disse. Dette gjør også at faglige vurderinger omkring effekten av omsøkte tiltak og prioritering mellom søknader blir enklere å gjøre. Slik vil det ikke være for mange av de artene/naturtypene som nå kan bli søkbare. Det blir derfor viktig å øke kunnskapsgrunlaget knyttet til flere trua arter og naturtyper.

Den foreslåtte utvidelsen av tilskuddsordningen krever at det utarbeides kriterier for hvilke arter/naturtyper, og eventuelt hvilke tiltak, som skal prioriteres for tilskudd. Det vil skape forutsigbarhet, og vil også kunne bidra til å redusere administrasjonskostnadene ved ordningen. Det foreligger allerede prioriteringskriterier for saksbehandlingen for eksisterende tilskuddsordning, men disse må revideres for å tilpasses ny forskrift. Miljødirektoratet mener det bør framgå tydeligere av forskriftene hvem som er vedtaksmyndighet i sakene. For disse tilskuddene er det fylkesmannen. I forskriftene står

det hvem som er mottaker av søknadene, men ikke hvem som fatter vedtak om tilskudd. I tillegg bør det framgå hvilket organ som er klageinstans.

Merknader til § 2

Angående hvem som kan søke: I eksisterende regelverk står «lag og foreninger» nevnt spesielt. Dette er strøket i høringsforslaget. I noen tilfeller vil lag og foreninger være relevante aktører for å stå ansvarlige for og utføre tiltak (f.eks. hytteforeninger, beitelag). I slike tilfeller vil det ikke være tjenlig at privatpersoner må stå som ansvarlig søker for tiltak utført av laget. Miljødirektoratet mener at lag og foreninger fortsatt bør nevnes i listen over hvem som kan søke.

§ 2 a): Setningen «*En plan for disse tiltakene må følge søknaden*» bør flyttes opp til innledende avsnitt under §2, og «*plan*» bør byttes ut med «*beskrivelse av tiltaket*». Dette for å klargjøre at kravet om en beskrivelse gjelder alle tiltak, og unngå at kravet til utarbeiding av plandokumenter i forbindelse med søknad framstår uklart. Ved elektronisk utfylling av søknad kreves det at søker fyller ut en beskrivelse av tiltaket, og Miljødirektoratet ser dette som tilstrekkelig. Fylkesmannens adgang til å stille krav om at tiltak knyttes til en skjøtsels-/tiltaksplan er omtalt i siste ledd i § 2. I de fleste tilfeller er krav om at tiltaket inngår som del av en skjøtselsplan en del av prioriteringsgrunnlaget når Fylkesmannen vurderer søknader om støtte til tiltak.

Merknader til § 5

Forskriftene § 5 (omgjøring og tilbakebetaling) inneholder en bestemmelse om at tilskudd som ikke er brukt i samsvar med vilkårene i tildelingsvedtaket kan kreves tilbakebetalt. Miljødirektoratet mener at dette ikke er dekkende for alle situasjoner hvor det kan være behov for å kreve tilbakebetaling. Selv om tilskuddsmottaker benytter tilskuddet i tråd med vilkårene, kan det oppstå situasjoner i etterkant av tildelingen som gjør det rimelig at miljøforvaltningen skal kunne kreve tilbake tilskuddet eller deler av dette. Det finnes eksempel på at tilskuddsmottaker kort tid etter at skjøtselstiltak er gjennomført med midler fra tilskuddsordningen, med vitende har ødelagt forekomsten. Miljødirektoratet er opptatt av at vi har et klart hjemmelsgrunnlag til å kunne kreve tilbake tilskuddet i slike situasjoner.

Kommentarer spesielt til *Forskrift om tilskudd til tiltak for truede arter*

Til overskriften og § 1:

Miljødirektoratet vil peke på at truethetskategoriene i Norsk rødliste for arter ikke omfatter alle arter i Norge som kan ha behov tiltak for å oppfylle forvaltningsmålet for arter i § 5 i naturmangfoldloven.

Direktoratet foreslår derfor at tilskuddsordningen utvides ytterligere til også å omfatte noen spesielt hensynskrevende arter som ikke kommer inn under Rødlistas truethetskategorier. Dette gir en tilskuddsordning som åpner for at forvaltningen kan gi støtte til arter der tiltak kan være nødvendig for å ivareta arten og det genetiske mangfoldet, selv om artene ikke oppfyller kravene til truethetskategoriene i Rødlista. Dette vil samsvare bedre med forvaltningsmålet for arter i § 5 i naturmangfoldloven. Miljødirektoratet foreslår at forskriften gjelder tilskudd til tiltak for å ta vare på truede arter og spesielt hensynskrevende arter, noe som omfatter

- truede arter jf Norsk rødliste for arter (2398 arter)
- prioriterte arter (8, alle truede)
- spesielle økologiske former (9, ingen truede, f. eks. nordlig sildemåke, sørlig myrsnipe, namsblank, byglandbleke)
- fredete arter (65, hvorav 24 ikke er truet)
- andre spesielt hensynskrevende arter (11, ingen truede, f. eks. kongeørn, vandrefalk, hvitryggspett, gråspett)

Totalt omfatter dette forslaget 2442 arter.

Truede arter, spesielle økologiske former og andre spesielt hensynskrevende arter er jf. lister utarbeidet av Artsdatabanken.

Miljødirektoratet foreslår derfor at overskriften endres til «Forskrift om tilskudd til tiltak for truede arter og andre spesielt hensynskrevende arter», og at formålsparagrafen endres til

«Tilskuddsordningen skal bidra til å gjennomføre tiltak for å ta vare på trua arter, prioriterte arter, spesielle økologiske former, fredete arter og andre spesielt hensynskrevende arter. Ordningen inkluderer også økologiske funksjonsområder for prioriterte arter.»

En nærmere presisering av hva spesielt hensynskrevende arter omfatter kan tas inn i departementets rundskriv om tilskudd.

Miljødirektoratet mener videre at tilskuddsordningen uansett bør gjelde alle truede arter jf. gjeldende Norsk Rødliste for arter og ikke bare «truede plante- og dyrearter» som det står i høringsforslaget. Dette for at ordningen også skal omfatte trua arter av sopp, lav og alger som ikke hører til planteriket.

I forhold til å la ordningen bare omfatte truede arter, vil tilleggsforslaget fra Miljødirektoratet i svært liten grad endre de økonomiske og administrative konsekvensene i og med at forslaget fra Miljødirektoratet bare gir en ytterligere økning på 44 arter. Det bør vurderes om formålsparagrafen (§1) også skal vise til nml §5 og forvaltningsmålene for arter.

Kommentarer spesielt til *Forskrift om tilskudd til tiltak for truede naturtyper*

Om hvilke naturtyper som omfattes av forskriften

KLD foreslår at forskriften skal omfatte «*truede naturtyper inkludert naturtyper som har status som utvalgte naturtyper*».

Begrepet «truede naturtyper» refererer til naturtyper som faller innenfor truethetskategoriene (CR, EN og VU) vurdert i Norsk rødliste for naturtyper.

Imidlertid fanges ikke alle de naturtypene som er aktuelle til å bli utvalgte naturtyper og/eller til å ivaretas gjennom tiltak og tilhørende tilskuddsordning opp innenfor Norsk rødliste for naturtyper.

Miljødirektoratet mener at dersom tilskuddsordningen skal utvides til å gjelde mer enn utvalgte naturtyper, bør den omfatte alle naturtyper som er spesielt hensynskrevende og som miljøforvaltningen må ha et særskilt fokus på jamfør forvaltningsmål for naturtyper i § 4 i naturmangfoldloven. Miljøforvaltningens Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper (revidert utgave av DN håndbok13, samordnet med NiN) som for

tiden utarbeides av Miljødirektoratet utgjør en samlet oversikt over disse naturtypene. Veilederen omfatter de naturtyper det må tas særskilt hensyn til i forvaltningen for å ivareta forvaltningsmålene for naturtyper nedfelt i naturmangfoldloven (§4), og fanger opp alle truede naturtyper (ihht til enhver tid gjeldende rødliste) og utvalgte naturtyper.

For å bidra til konsistens og samordning av miljøforvaltningens arbeid med å ivareta naturtyper foreslår vi at forskriften endres slik at den omfatter alle spesielt hensynskrevende naturtyper, tilsvarende de som inkluderes i miljøforvaltningens veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper.

Miljødirektoratet foreslår derfor at overskriften endres til «Forskrift om tilskudd til tiltak for spesielt hensynskrevende naturtyper», og at formålsparagrafen endres til «Tilskuddsordningen skal bidra til å gjennomføre tiltak for å ta vare på spesielt hensynskrevende naturtyper.»

Videre bør følgende presiseres i forskriften: «Naturtypene som omfattes av ordningen er de som vurderes som spesielt hensynskrevende i henhold til Miljødirektoratets gjeldende metodikk for kartlegging, verdisetting og forvaltning av spesielt hensynskrevende naturtyper.»

Med en slik endring vil alle trua naturtyper, alle utvalgte naturtyper og andre spesielt hensynskrevende naturtyper fanges opp innenfor ordningen.

En nærmere presisering av hva spesielt hensynskrevende naturtyper omfatter kan tas inn i departementets rundskriv om tilskudd.

Det bør vurderes om formålsparagrafen (§1) også skal vise til nml §4 og forvaltningsmålene for naturtyper.

Departementets høringsforslag øker antallet søkbare naturtyper til 40 naturtyper, jfr antallet truede naturtyper i Norsk rødliste. Tilleggsforslaget fra Miljødirektoratet innebærer en ytterligere utvidelse, men vil i liten grad endre de økonomiske og administrative konsekvensene av høringsforslaget. Pr i dag er vel 70 naturtyper inkludert i kommende «Veileder til kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper», og som med direktoratets forslag vil bli omfattet av forskriften.

Øvrige innspill

§ 1, leddet «*Tilskuddsordningen skal bidra til å gjennomføre tiltak og aktiv skjøtsel...*» bør skrives om til «*...gjennomføre skjøtsel og andre tiltak...*».

Under § 2 h) åpner departementets forskriftsforslag for at tilskuddsordningen kan benyttes til å utarbeide skjøtelses- og tiltaksplaner. Miljødirektoratet ønsker imidlertid at Fylkesmannen fortsatt skal ha en tydelig kvalitetssikrende rolle inn mot de som lager slike planer, og at kvalitetssikre planmaler benyttes der det er utarbeidet slike (bl.a. har forvaltningen utarbeidet planmal for de skjøtelsesbetingede naturtypene slåttemark og kystlynghei). En slik kvalitetssikring bør skje gjennom å sette klare kriterier for vurdering.